

Символ незламності: миколаївському трамваю виповнилося 110 років

Соболь Марія

У Миколаєві третього січня 2025 року трамвай святкує 110-річчя. У час повномасштабної війни він став одним із символів незламності та продовження життя у місті. Міські трамваї курсують за шістьма маршрутами – розвозячи не тільки пасажирів, а й очищену воду для містян.

Третього січня 1915 року у Миколаєві пустили перший трамвай на електричній тязі. До кінця 1915 року в місті було чотири трамвайні маршрути.

У 1915 році загальна довжина трамвайних колій склала 17 верст 125 сажнів (18 км 400 м). На лінії виходили від 31-го до 38-ми вагонів.

На початку ХХ сторіччя Соборна вулиця була проїзною і по ній їздили трамваї. Тому у 1914 році на Базарній площі збудували трансформаторну підстанцію для трамваїв. Будівля станом на 3 січня 2024 року збереглася, хоча і змінювала кілька разів своє призначення.

Під час подій 1917 року Миколаїв залишився без електропостачання. Німецька окупація, громадянська війна змусили надовго забути про трамвай. Роботу електричного транспорту відновили у 1925 році.

Маршрути «Кузнецька – Привоз» та «Привоз – Спаськ» об'єднали в один й змінили нумерацію маршрутів.

У 1927 році у Миколаєві діяло лише два маршрути «Кузнецька – Спаськ» – «Каботажка – Лікарня».

До кінця 1930-х років довжина трамвайних колій становила 41 км, місто обслуговували понад 70 одиниць рухомого складу. У 1939 році трамвай пустили на Водопій.

Під час Другої світової війни та окупації Миколаєва нацистськими окупантами трамваї продовжили працювати. Відновили рух 9 жовтня 1942 року. Вагони виходили на лінії з 4:30 до 8:00 та з 17:00 до 20:00 за п'ятьма маршрутами. У перші дні роботи на лінії вийшли 12 вагонів.

Третього вересня 1944 року трамвай почав курсувати від парку Петровського (сучасний «Народний сад») до вулиці Херсонської (сучасний проспект Центральний). Наприкінці того ж року було відновлено роботу лінії від Яхт-клубу до Чорноморського суднобудівного заводу (ЧСЗ).

Через сім років після закінчення війни, 23 червня 1952 року, запустили трамвай на широкій колії. Нова лінія була відокремлена від основної трамвайної мережі, зв'язала район 6-ї Слобідської та селища Новий Водопій. Трамваї №6 курсували з шостої години ранку до першої години ночі. Пасажири їздили від Нового Водопою та робили пересадку в місці перетину вулиць 6-ї Слобідської та Чкалова (сучасна Ігоря Бедзая) на старі вузькоколіїні маршрути трамваїв №4 і №5.

У місті існували два трамвайні парки з різними типами вагонів – вузькою та широкою колією, які були з'єднані між собою. Довжина трамвайних колій у місті становила 33,2 км.

Наприкінці 50-х років 20-го сторіччя будівництво нових ліній для вузькоколіїного трамвая було припинено – пріоритетним напрямком роботи став розвиток трамвая на широкій колії.

Протяжність трамвайних міських магістралей у 1958 році становила 46 км, а у 1960 – вже 64 км.

У грудні 1959 року трамвай знайшов свою нинішню кінцеву зупинку на Центральному колгоспному ринку.

З 1961 по 1972 роки в Миколаєві відбувся перехід на широку колію. За одинадцять років 33,5 км вузькоколіюк переклали на стандартні 1524 мм.

Станом на 1970 рік протяжність усіх трамвайних ліній у Миколаєві становила 70 км, на яких працював 191 вагон.

У 1988 році підприємства міського електротранспорту об'єдналися і, відповідно, змінили нумерацію вагонів. Номер трамвая з тризначного став чотиризначним, де перша цифра говорила про приналежність до депо: 1 – перше депо, 2 – друге депо, 3 – тролейбусне депо.

У 1985 протяжність рейкового полотна міста досягала 74 км. На лініях у ці роки працювали трамвайні потяги із двох і навіть трьох вагонів.

У 1990-х роках у Миколаєві, як і в багатьох господарствах електротранспорту України, пасажиропотоки на міському транспорті в середньому зменшилися на 25 відсотків. Залишились нереалізованими плани будівництва трамвайної лінії «Промзона – Широка Балка» по вулиці Космонавтів, від 7-ї Поздовжньої до проспекту Богоявленського.

Під час складних, в економічному плані, часів з 1992 до 2010 року в Миколаєві не ліквідували жодного трамвайного маршруту, не демонтували жодної ділянки рейкового полотна, що використовується у перевезенні пасажирів. У лютому 2011 року керівництво «Миколаївелектротранс» прийняло рішення про закриття депо №2.

У листопаді 2015 року маршрут №10 почав їздити з Широкої Балки до Промзони.

У перші дні початку повномасштабної російської агресії проти України рух трамваїв у Миколаєві зупинили. 28 лютого 2022 року відновили роботу маршрути №1, №3 та №6. Проїзд для всіх зробили безоплатним. 17 березня випуск на лінію становив 20 вагонів на маршрутах №1, №3 та №6. Інтервал руху складав 15-20 хвилин. 23 березня почав працювати маршрут №11, а з 22 квітня №7 та №10.

З 20 жовтня 2022 року після масованих атак російських військ на енергетичну інфраструктуру України, в Миколаєві збільшили інтервали руху на всіх маршрутах електротранспорту.

Також у 2023 році трамваї «Миколаївелектротрансу» застосовували для доставлення питної води містянам.

Вебресурси

Соболь, М. Символ незламності: миколаївському трамваю виповнилося 110 років [Електронний ресурс] / М. Соболь // Суспільне Миколаїв. – Режим доступу : <https://suspilne.media/mykolaiv/351112-rejki-dovzinou-v-108-rokiv-mikolaivskij-tramvaj-svatkue-svij-den-narodzenna/>